

доручення, визнано повністю або частково, у платіжній вимозі-дорученні зазначається визнана сума [3].

Отже, досудове врегулювання господарських спорів є системою заходів, що здійснюються організаціями, іншими суб'єктами господарювання, майнові права яких порушено, з метою безпосереднього вирішення конфлікту до звернення у господарський суд. Процедура даного врегулювання господарських відносин детально описана і врегульована законодавством України.

Література

1. Науково-практичний коментар Господарського кодексу України / О. А. Беляневич, О. М. Вінник, В. С. Щербина [та ін.]; за заг. ред. Г. Л. Знаменського, В. С. Щербини. – 3-є вид., перероб. і допов. – К.: Юрінком Інтер, 2012. – 776 с.

2. Захист у господарському процесі: практ. посіб. / упоряд. Ю. І. Руснак. – К.: ЦУЛ, 2013. – 328 с.

3. Мілаш В. С. Господарське право: курс лекцій у 2-х ч. – Ч. 1 / В. С. Мілаш. – Х.: Право, 2008. – 496 с.

УДК 346.5 (043.2)

Абросімов Д. О., студент,
Навчально-науковий Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Беззубов Д. О., к.ю.н., доцент

ПРОБЛЕМА ВИЗНАЧЕННЯ РИЗИКУ ДІЯЛЬНОСТІ ГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Із початку розвитку України як незалежної держави, важливу роль почав складати перехід від виключно державної форми власності до приватного сектору розвитку економіки. В свою чергу, це безумовно викликало низку питань, які необхідно врегулювати, з метою правового захисту приватного підприємництва та суб'єктів господарювання.

Зокрема, ст. 42 Конституції України [1] передбачає можливість кожному займатися підприємницькою діяльністю, яка не заборонена законом. Однак, зайняття підприємницькою діяльністю вимагає вирішення такого питання, як «визначення і подолання ризиків, які виникають під час її здійснення».

На сьогоднішній час проблематика ризиків більше досліджена і описана з точки зору економіки. В правовій науці тема ризиків в господарській діяльності в основному досліджувалася з точки зору цивільного законодавства. Тому можна сказати про те, що ця тема є доволі складною для вивчення та є мало дослідженою з боку вчених

господарського права.

Перебіг більшості процесів сучасної ринкової економіки відбувається в умовах невизначеності та ризику. Особливо важливого значення ризик набуває в діяльності суб'єктів господарювання. Значною мірою ризикованість зумовлена зміною зовнішнього оточення, конкурентною боротьбою суб'єктів ринку, відсутністю достовірної інформації, що робить діяльність підприємств важко детермінованим і складно прогнозованим процесом. Урахування в господарській діяльності факторів ризику дозволяє одержати певний ефект при мінімізації можливих втрат. Управління ризиками є важелем, за допомогою якого підприємства мають можливість впливати на результати власної господарської діяльності.

Необхідно зазначити, що такий термін як «ризик» в господарській літературі майже не зустрічається. В основному, можна знайти термін «підприємницький (господарський) ризик», однак немає його чіткого визначення.

Під господарським (підприємницьким) ризиком слід розуміти ризик, що виникає при будь-яких видах діяльності, пов'язаних із виробництвом продукції, товарів, послуг, їх операціями, комерцією, здійсненням соціально-економічних і науково-технічних проектів [4].

У Господарському кодексі України (далі – ГКУ) ризик зазначений не тільки в легальному визначенні поняття підприємництва (ст. 42 ГКУ), а й позначений у якості одного з принципів підприємницької діяльності: згідно зі ст. 44 ГКУ – підприємництво здійснюється на основі, зокрема, комерційного розрахунку та власного комерційного ризику.

Свобода економічної діяльності суб'єкта права реалізується у двох основних формах: підприємницької діяльності, що прямо здійснюється «на свій ризик» самостійно й активно; а також у вигляді права розпорядження своїм майном для здійснення діяльності, що приносить доход.

Елемент ризику може бути пов'язаний як із договірними відносинами, так і з прямо передбаченими законом певними зобов'язальними конструкціями.

ГКУ і Цивільний кодекс України (далі – ЦКУ) виділяють кілька груп «ризиків» учасників господарського і цивільного обороту:

- підприємницький ризик, тобто ризик, пов'язаний із здійсненням підприємницької діяльності (ст. 42 ГКУ) [2];
- зобов'язальний ризик (ст. 516, 527 ЦКУ та ін.) [3];
- страховий ризик (глава 67 ЦКУ) [3].

До групи ризику підприємницької діяльності відносяться:

- безпосередньо ризик підприємницької діяльності (ст. 42 ГКУ) [2];
- ризик збитків учасників-вкладників, пов'язаних із діяльністю командитного товариства (ст. 133 ЦКУ) [3];
- ризик збитків учасників товариства з обмеженою відповідальністю,

пов'язаних з діяльністю ТОВ (ст. 140 ЦКУ) [3];

- ризик збитків акціонерів, пов'язаних з діяльністю АТ (ст. 152 ЦКУ) [3].

Підприємництво об'єктивно пов'язане з деякою невизначеністю і нестійкістю, можливістю неотримання результатів своєї діяльності, що означає неминучість ризику, зокрема погрозу втрат часу, ресурсів, прибутку аж до ймовірності банкрутства. Змушує підприємця приймати на себе ризик невизначеність зовнішнього середовища, яка включає об'єктивні політичні, економічні та соціальні умови, у яких функціонує суб'єкт підприємництва, до зміни яких він змушений пристосовуватися [5].

Як основні фактори, що призводять до появи підприємницьких ризиків у сучасних умовах, можна віднести: економічну кризу; криміналізацію підприємництва; інфляційні процеси; безвідповідальність учасників економічного обороту, унаслідок відсутності діючих механізмів спонукання до виконання прийнятих зобов'язань; недобросовісна конкуренція, нестабільність податкового законодавства, сваволя і корумпованість апарату чиновників і т.д.

Виходячи зі вказаного, можна зробити висновок, що функціонування підприємств для розвитку економіки працює повним ходом у наш час, діяльність підприємств завжди супроводжується таким явищем, як «ризик», однак, на жаль, з точки зору господарського законодавства немає конкретних рамок визначення «ризиків» та норм, які б його регулювали.

Тому вважаємо за доцільне, щоб учені в галузі господарського права більше приділяли часу для вивчення цієї сфери суспільних відносин, а також щоб законодавець також приділив увагу та створив Закон України, який би містив у собі конкретне визначення того «що таке ризик?», причини і умови його настання, суб'єктний склад, а також шляхи попередження можливого настання ризику та подолання наслідків його настання.

Література

1. Конституція України від 28 червня 1996 р.: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 42.

2. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. № 436-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 18, № 19-20, № 21-22. – Ст. 42.

3. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. № 435-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40-44. – Ст. 133, 140, 152, 516, 527.

4. Бондар О. В. Ситуаційний менеджмент / О. В. Бондар. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 388 с.

5. Господарське право України: навчальний посібник / за заг. ред. проф. Н. О. Саніахметової. – Х.: «Одіссей», 2005. – 608 с.